

Sosiaali- ja terveystalvelujen lautakunta

09.12.2020

Kaupunginvaltuusto

§ 135 9.12.2019

Asianro 1180/04.04.02/2019

§ 183**Valtuutettu Aarre Lehtosen ym. valtuutettujen aloite koskien Raision kaupungin liittymistä ikäystävällisten kuntien verkostoon****Päätöshistoria**

Kaupunginvaltuusto 9.12.2019 135 §

Valtuutettu Aarre Lehtonen jätti seuraavan aloitteen:

“Kunta voi osoittaa sitoutumista ikäystävällisyyteen liittymällä Maailman Terveysjärjestö WHO:n ikäystävällisten kuntien verkostoon. Suomen kunnista verkostossa ovat jo Tampere ja Turku. Vaasassa ja Keravalla valtuusto on suhtautunut myönteisesti vuonna 2018 tehtyihin aloitteisiin.

Verkostoon liittyminen ei synnytä kunnalle suoria velvoitteita. Kunta määrittelee itse, kuinka se toteuttaa ikäystävällisyyttä. WHO:n verkosto voi kuitenkin arvioida kuntia tiettyjen kriteereiden pohjalta. Maailmanlaajuisen verkoston jäsenet voivat vaihtaa kokemuksia asiantuntijoiden kanssa ja jakaa hyväksi koettuja käytänteitä. Tampereella ikäystävällisyys näkyy esimerkiksi säännöllisenä terveystarkastuksina, iäkkäiden äänestys- ja osallistumisaktiivisuutena, kahtena vanhusasiamiehenä sekä erilaisina ikääntyneiden neuvonta- ja palvelupisteinä.

Ikäystävällinen kunta huomioi väestön ikääntymisen päätöksenteossaan ja sitä ohjaavissa asiakirjoissa.

Ikäystävällisyyden keskeisiä elementtejä ovat:

1. Päätöksenteon on oltava ikäystävällistä. Asukaslähtöinen demokratia edellyttää ikäihmisten kuulemista ja vaikutusmahdollisuuksia. Vanhusneuvostoilla on oltava todellista vaikutusvaltaa, mielellään jo asioiden valmisteluvaiheessa. Digitalisointi ei saa johtaa ikäihmisten mielipiteiden sivuuttamiseen. Kansalaistoiminnan tuki ja hyvät toimitilat tukevat ikääntyneiden osallisuutta, yhteisöllisyyttä ja vapaaehtoistyötä.
2. Elinympäristön kehittämisessä, kaavoituksessa ja rakentamisessa, on otettava huomioon ikäihmiset. Asumisen, liikenteen ja elinympäristön pitää olla esteetöntä, turvallista ja viihtyisää. Henkistä hyvinvointia edistävät yhteisölliset asumisratkaisut, monipuoliset ja saavutettavat lähipalvelut ja oikeus lähiluontoon.
3. Julkisia palveluita on kehitettävä ikäihmisten tarpeet huomioon ottaen. Sosiaali- ja terveys- palveluiden lisäksi pitää kuntien vastuulla olevien liikunta-, kulttuuri- ja vapaa-ajan palveluiden on oltava ikäystävällisiä. Palveluiden kehittämisessä on myös otettava huomioon ikääntyneen väestön

Sosiaali- ja terveystalvelujen lautakunta

09.12.2020

moninaisuus.

Edellä olevan perusteella esitämme, että Raision kaupunki liittyy ikäystävällisten kuntien verkostoon.

Raisiossa 9.12.2019

Aarre Lehtonen
Pekka Närhinen
Jyrki Yrttiaho
Niina Äikäs
Maria Virko

Eija Nurmi
Sari Suominen
Emma Lindqvist
Kimmo Kosonen
Annika Ollila”

Päätös

Aloite merkittiin pöytäkirjaan ja lähetettiin kaupunginhallitukselle valmisteltavaksi.

Kaupunginhallitus 16.12.2019 § 417

” - - -

Kaupunginhallitus lähettää - - - valtuutettu Aarre Lehtosen aloitteen koskien Raision kaupungin liittymistä ikäystävällisten kuntien verkostoon sosiaali- ja terveystalvelujen lautakunnan valmisteltavaksi, - - -”

Sosiaali- ja terveystalvelujen lautakunta 9.12.2020

Johtava hoitaja Sari Tanninen 26.11.2020:

Kaupunginhallitus on lähettänyt Raision Vasemmistoliiton valtuustoryhmän aloitteen koskien Raision kaupungin liittymistä ikäystävällisten kuntien verkostoon.

Aloitteessa ehdotetaan, että Raision kaupunki osoittaisi sitoutumista ikäystävällisyyteen liittymällä Maailman Terveystjärjestön WHO:n ikäystävällisten kuntien verkostoon.

Alustus

Ikäystävällinen ympäristö huomioi iäkkäiden ihmisten tarpeet ja voimavarat sekä tukee heidän aktiivisuuttaan, hyvinvointiaan ja turvallisuuttaan. Ikäystävälliset asuinympäristöt ovat viihtyisiä, helposti hahmotettavia ja esteettömiä. Liikkumisen mahdollisuuksiin, opasteisiin, kulkuväyliin ja käveltävyyteen on kiinnitetty erityistä huomiota. Tavallisten asuntojen ohella tarjolla on myös iäkkäille suunnattuja asumisratkaisuja. Asuinalueella on riittävästi palveluja ja niiden saavutettavuus on varmistettu. Tarjolla on myös

kohtaamispaikkoja, toiminta- ja osallistumismahdollisuuksia sekä viihtyisiä ja virikkeellisiä viherympäristöjä. Asuinalueiden kehittämisessä on mukana monia toimijoita, etenkin ikäihmiset itse. Ikäystävällinen ympäristö soveltuu kaikenikäisille ja mahdollistaa omassa kodissaan ja itselleen tutussa ympäristössä ikääntymisen. (Rappe ym. 2018.)

Ikäystävällisyyteen kuuluu kognitiiviselta toimintakyvyltään heikentyneiden ja muistisairaiden ikäihmisten huomioiminen, voidaan puhua myös ikä- ja muistiystävällisyydestä. Siksi ikäystävällisen ympäristön kehittämisessä tulee olla tietoa muistisairauksista ja asenneilmapiirin suvaitsevaisuuteen on kiinnitettävä huomiota. Muistiasioita painotettaessa voidaan puhua myös ikä- ja muistiystävällisyydestä. (Rappe ym. 2020.)

Ikäystävällisyyden kehittämistä on vienyt maailmanlaajuisesti eteenpäin Maailman terveysjärjestö - WHO. WHO:n ikäystävällisten kaupunkien ja yhteisöjen verkostoon (WHO Global Network for Age-friendly Cities and Communities) kuuluu yli 900 kaupunkia ja yhteisöä 46 eri maasta.

WHO:n ikäystävällisten kuntien verkosto – mitä edellytetään?

WHO:n ikäystävällisten kuntien verkostoon liittymisen edellytyksenä on ikäystävällisen toimenpideohjelman laadinta ja toteutus WHO:n periaatteiden ja toimintatavan mukaisesti viiden vuoden jaksoissa. Ikäystävällisyyden toimenpideohjelmassa tulee huomioida se, että ikääntyneiden hyvinvoinnin edistämiseksi tarvitaan kaikkien hallintokuntien yhteistyötä. Lisäksi keskeistä on iäkkäiden asukkaiden ja heidän läheistensä kuuleminen ja mukaan ottaminen asuinalueiden kehittämisessä. Kaupungin ikäystävällisyyden voi alkuun mitata hyödyntäen ikäystävällisen kaupungin tarkastuslistaa.

WHO:n ikäystävällisyyttä edistävien toimien lähtökohtana olevat tema-alueet ovat

- ulkotilat ja rakennukset
- liikenne
- asuminen
- sosiaalinen osallistuminen
- arvostus ja osallisuus
- yhteiskunnallinen osallistuminen ja työelämä
- tiedonvälitys
- sosiaali- ja terveystalvelut.

Ikäystävällinen ympäristö ei ole saavutettu tila vaan jatkuva kehittämisen prosessi, joka on WHO:n ikäystävällisten kuntien verkostoon kuulumisen edellytys (<https://www.who.int/ageing/age-friendly-environments/GNAFCC-membership-en.pdf?ua=1>). Alkutilanteen kartoittamisen ja poikkisektorisen toimenpideohjelman laatimisen jälkeen tarvitaan systemaattista, kokonaisvaltaista ja pitkäjänteistä kehittämistyötä. Tarvitaan tavoitteiden ja tyytyväisyyden mittaamista, analysointia, arviointia sekä yhteydenpitoa, vertailuja ja oppimista muiden verkostoon kuuluvien kaupunkien ja yhteisöjen kanssa.

Ikäystävällisyyden paikallisessa kehittämisessä korostuu kaavoituksen, liikennesuunnittelun, kiinteistö- ja asuntotoimen sekä kulttuuri ja vapaa-ajantoimen ja ikäihmisten palvelujen yhteistyö. Lisäksi ikäystävällisyyden paikallisessa kehittämisessä on tärkeää, että useat paikalliset toimijat sekä päätöksentekijät ovat sitoutuneet kaupungin ikäystävällisyyden kehittämiseen. Vanhusneuvoston rooli on erityisen tärkeä kehittämistyössä. Kaikkien osapuolten näkemykset ja kokemukset asuinalueiden ikäystävällisyydestä tulee koota yhteen kyselyin sekä yhteisiä seminaareja ja työpajoja järjestämällä. Asuinalueilla järjestettävillä arviointi- tai esteettömyyskävelyillä saadaan aluekohtaista tietoa. Tarpeiden ja toiveiden keräämiseen ja analysointiin tulee varata riittävästi aikaa.

Tehdyssä aloitteessa todettiin, että verkostoon liittyminen ei synnytä kunnalle suoria velvoitteita. Jo verkostoon liittyminen aiheuttaa suuren selvitystyön, tarvitaan poikkisektorinen toimintasuunnitelma, jossa ikäihmisten näkemykset tulee huomioida. On myös periaatteellinen ja imagokysymys, että ikäystävällisyyden verkostoon liittymisen jälkeen Raision ikäystävällisen kaupungin edistämistä tulisi jatkaa systemaattisesti.

Jos ikäystävällisen Raision kaupungin työstäminen aloitetaan, kokonaisuuden hallitsemiseksi yhteistyölle tulee valita koordinaattori, joka varmistaa, että työskentely etenee ikäystävällisyyden tavoitteiden mukaisesti. Valitulla koordinaattorilla tulee olla myös työaikaa hoitaa koordinaattorin työtehtävää. Huomioitava on myös se, jos selvittelytyössä tulee esille erilaisia näkemyksiä ikäystävyyden toteuttamiselle, tulisi niihin ikäystävällisen kaupungin myös pystyä vastaamaan.

Raisiossa on jo olemassa ikäystävällisen kunnan elementtejä, joista voi lähteä jatkosuunnittelemaan ja kehittämään kohti ikäystävällistä Raisiota, kuten

- Hulvelan alueen kehittäminen sekä siihen liittyvä jatkosuunnittelu ja toteuttaminen, jossa palvelukeskuksen lähiympäristöstä muodostuu tulevaisuudessa seniorikortteli kokonaisuus. Tässä keskeiset toimijat ovat tekninen keskus sekä sosiaali- ja terveyskeskuksen kesken tehtävä yhteistyö.
- Kulttuuri- ja kirjastopalvelujen sekä liikuntapalvelujen kehittämistyö.
- Hoito- ja hoivapalveluissa tehty kehittämistyö, jossa esimerkiksi olemassa olevia ikäihmisille suunnattuja palveluita, kuten asiakasohjausta ja ennakkoivia tarkastuksia voidaan jatkokehittää.

Lisätietoa ikäystävällisyydestä saa Ympäristöministeriön julkaisusta (2020:2) – Ikäystävällisyyden edistäminen asuinalueilla ja taajamissa, jossa käsitellään laajasti ikäystävällistä ja muistiystävällistä asuinympäristöä. Julkaisussa on esimerkkejä WHO:n kansainvälisistä ja kotimaisista ikäystävällisten kaupunkien ja kuntien verkostosta ja niissä tehdyistä kehittämistöistä. Linkki julkaisuun

https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/162050/YM_2020_2.pdf?sequence=1&isAllowed=y.

Sosiaali- ja terveystalvelujen lautakunta

09.12.2020

Päätösehdotus

Sosiaali- ja terveystalvelujohtaja Juha Sandberg

Sosiaali- ja terveystalvelujen lautakunta antaa valtuustotaloitteeseen edellä olevan vastauksen.

Pöytäkirja tämän asian osalta tarkastetaan kokouksessa.

Päätös

Sosiaali- ja terveystalvelujen lautakunta hyväksyi ehdotuksen yksimielisesti.

Pöytäkirja tämän asian osalta tarkastettiin kokouksessa.

Tiedoksi

Kaupunginhallitus

